

Nordisk Patristik 1981-1988

EN BIBLIOGRAFISK OVERSIGT AF HOLGER VILLADSEN

Som en foreløbig kompensation for at den planlagte nordiske patristiske bibliografi ikke er blevet færdigbearbejdet som tidligere planlagt, bringes her en systematisk opdelt oversigt for perioden 1981-1988. Der mangler for nogle af titlernes vedkommende supplerende oplysninger og verifikation. Oversigten må derfor betragtes som foreløbig og er heller ikke så homogen i formel henseende, som det kunne ønskes. Nogle af titlerne vil antagelig være klassificeret forkert eller burde måske have været udeladt. Men forhåbentlig kan oversigten alligevel være til en vis nytte og samtidig tjene som kvittering og tak til de mange, der har bidraget med oplysninger om egen produktion.

I den her omhandlede periode er der udkommet flere patristiske samleværker udsprunget af de nordiske patristikermøder i Lund 1981 og 1986 og af Platonselskabets møder i Göteborg 1983, Helsingfors 1985 og København 1987. Disse samleværker er registreret i afsnit A.1.e, hvortil henvises for fuldstændige titler. Desuden er enkeltbidragene registreret under de relevante systematiske underpunkter med anvendelse af følgende forkortelser:

Patristica Nordica 1
Patristica Nordica 2
Judendom och kristendom
Idékonfrontation under senantiken
Människouppfatningen i den senare antiken
Antikkens moraltænkning

Forkortelser for tidsskrifter

CM Classica et mediaevalia. København
DTT Dansk Teologisk Tidsskrift. København
KÅ Kyrkohistorisk årsskrift. Stockholm
NTT Norsk teologisk tidsskrift. Oslo
ROB Religion och Bibel. Nathan Söderblom-Sällskapetets årsbok. Stockholm
SEÅ Svensk exegetisk årsbok. Uppsala
SO Symbolae Osloenses. Oslo
ST Studia theologica. Scandinavian Journal of Theology. Oslo, København.
STK Svensk Teologisk Kvartalskrift. Lund
TA Teologinen Aikakauskirja. Helsinki
TTK Tidsskrift for Teologi og Kirke. Oslo

A. PATRISTISKE FORFATTERE

1. Generel litteratur

a. Forskningshistorie og fagets metode

- 1983 ERIKSEN, TROND BERG: Professor H.P.L'Orange og humanistisk forskning i Norge, i: Kirke og Kultur 88 (Oslo 1983), 83-87.
1983 SANDE, SIRI: Hans Peter L'Orange og den klassiske arkæologi i Norge, i: Kirke og Kultur 88 (Oslo 1983), 67-73.

b. Virkningshistorie

- 1981 THULSTRUP, MARIE MIKULA: Kierkegaard og kirkefædrene, i: NTT 82 (1981), 129-140.

- 1983 THOMSEN, NIELS: Grundtvig i oldkirkens spejl, i: Grundtvig og grundtvigianismen i nyt lys. Hovedtanker og udviklingslinjer i de senere års Grundtvigforskning, red. af Christian Thodberg og Anders Pontoppidan Thyssen, Århus: Anis 1983.

c. Bibliografier

d. Leksika

- 1982 Gads danske bibelleksikon, vol. I-III, red. af Eduard Nielsen og Bent Noack. 2. oplag [ny udgave], København: Gad 1981-82.

e. Samleværker (blandet litteratur)

- 1981 CHRISTENSEN, TORBEN: Kirkehistoriske afhandlinger. 29. marts 1981. København: G.E.C. Gad 1981, 172 s.
- 1982 Patristica Nordica 1. Föreläsningar hållna vid Nordiska patristikermötet i Lund 25-28 augusti 1981. (= Religio 5), Lund: Teologiska Institutionen i Lund 1982, 137 s.
- 1983 HAYSTRUP, HELGE: Kamp og sejr. Oldkristne positioner. København: C.A. Reitzels Forlag 1983, 230 s.
- 1985 Idékonfrontation under senantiken. Mötet mellan kristendomen och antikens idétradition. Platonselskabet, symposium i Göteborg 8.-11. juni 1983. København: Institut for Klassisk Filologi, Københavns Universitet 1985, 206 s.
- 1985 Människouppfatningen i den senare antiken. Platonselskabet, symposium på Hanaholmen 3-5 juni 1985, red. Holger Thesleff. Helsingfors: Klassisk-filologiska institutionen, Helsingfors universitet 1985, vi+238 s.
- 1986 Judendom och kristendom under de första århundradena. Nordisk patristikerprojekt 1982-1985. Vol. 1-2. Stavanger-Oslo-Bergen-Tromsø: Universitetsforlaget 1986, 308 + 304 s.
- 1987 Patristica Nordica 2. Föreläsningar hållna vid det andra Nordiska patristikermötet i Lund 19-22 augusti 1986. (= Religio 25), Lund: Teologiska Institutionen i Lund 1987, 138 s.
- 1988 Antikkens moraltænkning. Platonselskabet, symposium på Schæffergården, København, den 30. maj - 2. juni 1987, red. Ulf Hamilton Clausen og Jørgen Mejer. København: Institut for klassisk Filologi, Københavns Universitet 1988, 190 s.
- 1988 THUNBERG, LARS: På Åndens Betingelser. Essays om sprog og spiritualitet. Århus: Anis, 1988, 183 s.

f. Filologi

- 1983 LUNDSTRÖM, SVEN: Lexicon errorum interpretum Latinorum. (= Studia Latina Upsaliensia 16), Uppsala 1983, 194 s.
- 1984 VIDÉN, GUNHILD: The Roman Chancery Tradition. Studies in the Language of Codex Theodosianus and Cassiodorus' Variae. (= Studia Graeca et Latina Gothoburgensia 46, Acta Universitatis Gothoburgensis), Göteborg: Universitetet 1984, X+168 s.
- 1986 TOLLESEN, TORSTEIN: Om en norsk oversettelse av det greske usia, i: Norsk filologisk tidsskrift 21 (Oslo 1986), 54-58.

g. Palæografi

- 1983 TORTZEN, CHR. GORM: Index codicum theologiæ auctorum quorum fragmenta in Bibliotheca Regia Hafniensi asservatur. (= Specialhjælpemidler, Det kongelige Bibliotek, 7), København 1983, III+201+10 s.
- 1985 GIVERSEN, SØREN: Chester Beatty-bibliotekets manikæiske papyri, i: Fund og forskning i Det kongelige Biblioteks samlinger 27 (København 1984/85), 7-28.
- 1988 ENGBERG, S.G.: Sinai, Tischendorf, and the Greek Manuscript Fragment »Cambridge University Library Add. 1879.1«, i: CM 39 (1988), 253-258.

h. Tekstsamlinger

- 1981 Latinske tekster: pensum til forberedende prøve i latin for teologer. Innledninger ved Øyvind Norderval. Kommentarer, oversettelser og ordliste ved Jon Haarberg. Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for kirkehistorie 1981, IV+119 s.
- 1987 Evangeliets ljus. Homilier av kyrkofäder. Svensk översättning av Olof Andrén. Uppsala: Pro Veritate 1987, 253 s.

i. Patristiske forfattere generelt

- 1983 HAGENDAHL, HARALD: Von Tertullian zu Cassidor. Die profane literarische Tradition in dem lateinischen christlichen Schrifttum. (= Acta Universitatis Gothoburgensis, Studia Graeca et Latina Gothoburgensia 44), Göteborg 1983, 163 s.
- 1984 RINNE, JOHANNES: Kirkkoisien perintö: (sisältää: Synodit ja kanonit, Jumalanpalveluselämä ja isät, Kirkon suhde ajan ongelmiin). [Arvet från kyrkofäderne: synoderne och canones, gudstjänstlivet, kyrkans inställning till problem i tiden]. Pieksämäki: Ortoksien kirjallisuuden julkaisunenvosto 1984 1984, 144 s.
- 1986 TARVAINEN, OLAVI: Kaksioista kirkkoisää [12 kirkefædre]. Helsingfors 1986.
- 1987 HEININEN, SIMO: Vanha kirkko - kristikunnan ekumeeninen perusta [Den gamle kirke - kristendommens økumeniske fundament], i: TA 92 (1987), 94-97.
- 1987 BESKOW, PER: Pseudepigrافي och förfalskning - en genrebestämning, i: Patristica Nordica 2 (Lund 1987), 7-18.
- 1988 RUBENSON, SAMUEL: Koptisk litteratur i arabisk språkdragt, i: Meddelanden från Collegium Patristicum Lundense 3 (1988), 24-30.

2. De enkelte forfattere (alfabetisk)

Agathangelos

- 1984 HULTGÅRD, ANDERS: Change and Continuity in the Religion of Ancient Armenia with Particular Reference to the Vision of St. Gregory (Agathangelos § 731-755), i: Classical Armenian Culture. Influences and Creativity. Proceedings of the First Dr. H. Makarian Conference on Armenian Culture. Ed. by Th. J. Samuelian (= University of Pennsylvania Armenian Texts and Studies 4), Chico, Calif.: Scholars Press 1982, 8-28.

Ambrosius

- 1982 Anonymus: Ars 'Ambrosiana' (commentum anonymum in Donati partes maiores), ed. Bengt Löfstedt. (= Corpus Christianorum, Series Latina 133 C), Turnhout: Brepols 1982, 260 s.
- 1984 CASTRÉN, PAAVO: Ambrosius ja Hieronymus - osallistuvat kirkkoisät [A. och H. - engagerade kyrkofäder], i: TA 89 (1984), 353-358.
- 1985 CASTRÉN, PAAVO: Kyrkofäderna Ambrosius och Hieronymus och 300-talets sociala tendenser i Italien, i: Idékonfrontation under senantiken (København 1985), 101-116.

Antonios

- 1986 RUBENSON, SAMUEL: The Arabic Version of the Letters of St. Antony, i: Actes du deuxième congrès international d'études arabes chrétiennes (= Orientalia Christiana Analecta 226), Roma 1986, 19-29.
- 1987 RUBENSON, SAMUEL: The Antonian Material in the Library of the Monastery of St. Antony, i: Journal of Arab Christian Studies 1987.

Apophtegmata patrum

- 1982 Apophtegmata patrum: Alfabetiska samlingen i urval. Översättning av Per Beskow i samarbete med Birgit Lindkvist-Markström med inledning av Helladius Siljanus. Storuman 1982, 179 s.

1984 Ord fra ørkenen. Apophtegmata Patrum oversatt fra koptisk, af Kari Vogt. Oslo: Veihuset Forlag 1984.

Apostolske Fædre

1984 De apostolske Fedre i norsk oversettelse med innledninger og noter. Red. av Ernst Bassland og Reidar Hvalvik. Oslo: Luther Forlag 1984, 401 s.

1985 De apostolske Fædre i dansk oversættelse med indledning og noter. Red. af Niels Jørgen Cappelørn, Niels Hyldahl, Bertil Wiberg. København: Det danske Bibelselskab 1985, 352 s.

1985 De apostolske Fædre i oversættelse med indledning og noter ved Søren Giversen, I-II. København: Museum Tusulanums Forlag 1985, 276 + 328 s.

Aristides

1982 Aristides' Apologi og Brevet til Diognet, oversatt av Bente Lassen. Oslo: Universitetet i Oslo 1982, 29 s.

Arius

1985 NORDERVAL, ØYVIND: Arius redivivus? Tendenser innenfor Arius-forskningen, i: NTT 86 (1985), 79-90.

Augustin

1981 BALLING, J.L.: Om det augustinske historiesyns eftervirkninger, i: Fønix 5 (København 1981), 32-40.

1981 BØRRESEN, KARI E.: L'antropologie théologique d'Augustin et de Thomas d'Aquin. La typologie homme-femme dans la tradition et dans l'église d'aujourd'hui, i: Recherches de science religieuse 69 (1981), 393-407.

1981 BØRRESEN, KARI E.: L'antropologia teologica di Agostino et di Tommaso d'Aquino. Sua influenza sui rapporti fra donna e homini nella chiesa d'oggi, i: A. Caprioli - L. Vaccaro, La donna nella chiesa oggi, Torino 1981, 75-87.

1981 Augustinus: Tunnustukset (Confessiones). Latinasta suomentanut Otto Lakka [finsk oversættelse af Augustins Confessiones]. (= Kristikunnan klassikkoja 1), Helsinki 1981.

1982 LARSEN, BENT DALSGAARD: Menneske og samfund. Studier i det antropologiske grundlag for samfundstænkningen hos Augustin. Disp., København 1982, 445 s.

1982 Augustinus: Henki ja Kirjain (De spiritu et littera liber unus). Latinasta suomentanut Jukka Thurén. [finsk oversættelse af Augustins De spiritu et littera] (= Kristikunnan klassikkoja 2), Helsinki 1982.

1984 ANNALA, PAULI: Mystiikan mahdollisuus Augustinuksen ja Tuomas Akvinolaisen tietoteorioiden näkökulmasta [Mystikkens möjlighet från en kunskapsteoretisk synsvinkel hos Augustinus och Thomas ab Aquino], i: Elevatis Oculis. Studia mystica in honorem Seppo A. Teinonen (= Annuals of the Finnish Society for Missiology and Ecumenics, vol. 42), Helsinki 1984, 1-15.

1984 Augustin: Om Guds Stad, 1.-5. bog. Oversættelse med indledning og noter, Bent Dalgaard Larsen. (= Bibel og historie, 7), København: G.E.C. Gad 1984, 320 s.

1984 STIGEN, ANFINN: Tenkningens historie 1 [heri side 253-279: Augustin - noen temaer fra hans tenkning]. Oslo 1984.

1985 BALLING, JAKOB: Oldkirkelige gudsbilleder, i: Gudsbegrebet, red. af Sigfred Pedersen, København: Gad 1985, 115-127.

1985 BALLING, JAKOB: Et »augustinsk« tema i europæisk poesi, i: Människouppfatningen i den senare antiken (Helsingfors 1985), 13-26.

1985 BØRRESEN, KARI E.: Equivalencia y subordinación según san Agustín. Naturaleza y papel de la mujer, i: Augustinus 30 (Madrid 1985), 97-197.

- 1985 BØRRESEN, KARI E.: *Imago Dei, privilège masculin? Interprétation augustinienne et pseudo-augustinienne de Gen. 1,27 et I Cor. 11,7*, i: *Augustinianum* 25 (Roma 1985), 213-234.
- 1985 BØRRESEN, KARI E.: *Interaksjon mellom skriftgrunnlag og senantik antropologi: Kirkefedres tolkning av I Mos. 1,27 og I Kor. 11,7*, i: *Idékonfrontation under senantiken* (København 1985), 117-132.
- 1985 HOLTE, RAGNAR: *Filosofiskt och bibliskt i senantikens kristna människosyn*, i: *Människouppfatningen i den senare antiken* (Helsingfors 1985), 1-12.
- 1985 TRANØY, KNUT ERIK: *Augustin - menneskesyn, moral og statslære. Teologi og filosofi*, i: *Trond Berg Eriksen, Knyt Erik Tranøy, Guttorm Fløistad: Filosofi og vitenskap fra antikken til vår tid, Oslo-Bergen-Stavanger-Tromsø 1985*, 208-231.
- 1986 *Augustin: Om Guds Stad, 6.-10. bog. Oversættelse med indledning og noter*, Bent Dalsgaard Larsen. (= *Bibel og historie*, 9), København: G.E.C. Gad 1986, 307 s.
- 1986 RAIKAS, KAUKO: *Augustinuksen yhteiskunnallisen ajattelun probleemoja [Prästen i Augustinus' samhälliga tänkande]*, i: *TA* 91 (1986), 477-482.
- 1986 WISLØFF, CARL FR.: *Augustin og Det kristne gamle Testamente*, i: *Judendom och kristendom*, vol. 2, 254-272.
- 1987 HAYSTRUP, HELGE: *Guds stad - kirketeologi hos Augustinus*, i: *Præsteforeningens Blad* 77 (København 1987), 865-875.
- 1987 LARSEN, BENT DALSGAARD: *Augustins bibelbrug og fortolkningen af De ciuitate Dei*, i: *Patristica Nordica* 2 (Lund 1987), 19-32.
- 1987 RUOKANEN, MIIKKA: *Näkökulma politiikan teologiaan: Augustinus ja Luther [Politisk teologi hos Augustin og Luther]*, i: *TA* 92 (1987), 102-112.
- 1988 *Augustins Bekendelser, oversat af Torben Damsholt. (= Visdomsbøgerne)*, København: Sankt Ansgars Forlag 1988, 320 s.
- 1988 HAYSTRUP, HELGE: *Fra dødens nat til livets lys. Påske og dåb hos Augustin*, i: *Præsteforeningens Blad* 78 (København 1988), 329-342.
- 1988 PEDERSEN, JØRGEN: *Prior omnium sapientia. Om visdomsbegrebet og visdomsidealet i Augustins hovedskrifter, I-II*, i: *DTT* 51 (1988), 161-181 og 263-276.

Basilios

- 1981 RUDBERG, STIG Y.: *Manuscripts and Editions of the Works of Basil of Caesarea*, i: *Basil of Caesarea. Christian, Humanist, Ascetic. A Sixteen-Hundredth Anniversary Symposium*, vol. I, ed. Paul J. Fedwick, Toronto 1981, 49-65.
- 1983 RUDBERG, STIG Y.: *Les Homélie sur l'Hexaéméron. Quelques aspects sur leur contenu*, i: *Basilios di Cesarea. La sua età, la sua opera e il Basilianesimo in Sicilia. Atti del Congresso internazionale (Messina 3-6 XII 1979)*, Vol. I, Messina 1983, 381-391.
- 1988 LUNDSTRÖM, SVEN: [Rec. af udgave af den latinske Basilusregel, udgivet af Klaus Zelzer i CSEL 86], i: *Gnomon* 60 (München 1988), 587ff.

Boethius

- 1981 Boethius: *Filosofiens trøst*, [oversat af] Egil Kraggerud. (= Thorleif Dahls Kulturbibliotek), Oslo 1981.
- 1987 Boëthius, *Filosofins tröst. Svensk översättning av Bertil Cavallin*. Atlantis 1987.

Clemens af Alexandria

- 1984 HAKKARAINEN, JARMO: *Etiikka eli oikea elämä Klemens Alesandrialaisen ajattelussa [Etik och sant liv enligt Clemens A.]*, i: *Ortodoksia* 34 (Finland 1984), 122-136.

- 1987 LAUHA, RISTO: Klemens Aleksandrialaisen kirje ja Markuksen salainen evankeliumi [Klemens av A. och det hemliga Markus-evangeliet], i: TA 92 (1987), 205-210.

Clemens Romanus

- 1983 RÄISÄNEN, H.: „Werkgerechtigkeit“ - eine „frühkatholische“ Lehre? Überlegungen zum 1. Klemensbrief, i: ST 37 (1983), 79-99.
- 1986 RÄISÄNEN, HEIKKI: The Torah and Christ. Essays in German and English on the Problem of the Law in Early Christianity [heri genoptryk af ovenstående artikel fra 1983 vedr. Clemens Romanus]. (= Suomen Eksegeettisen Seuran Julkaisuja, 45), Helsinki: The Finnish Exegetical Society 1986, VIII+377 s.

Cyprian

- 1988 MONTGOMERY, HUGO: Flykten som moralisk problem hos Cyprianus - En biskops ansvar och ära, i: Antikkens moralitænkning (København 1988), 105-115.
- 1988 MONTGOMERY, HUGO: Saint Cyprian's postponed Martyrdom. A Study of Motives, i: SO 63 (1988), 123-132.
- 1988 MONTGOMERY, HUGO: Saint Cyprian's Secular Heritage, i: Studies in Ancient History and Numismatics, presented to Rudi Thomsen, Århus 1988.

Cyril af Alexandria

- 1982 HAYSTRUP, HELGE: Kristologien hos Cyril af Alexandria, i: Patristica Nordica 1 (Lund 1982), 7-20.
- 1987 GEBREMEDHIN, EZRA: Cyrillus av Alexandria Kommentar till Johannes' Evangelium. »En läromässig kommentar«, i: Patristica Nordica 2 (Lund 1987), 33-48.

Didake

- 1982 NOACK, BENT: Dåben i Didake, i: Dåben i Ny Testamente, red. af Sigfred Pedersen, Århus: Aros 1982, 246-265.

Didymos den Blinde

- 1985 SWENSSON, GERD I.: God's Ikon in Man's History. A Study of Exegesis, Doctrine and Spiritual Teaching in the Commentary on Genesis by Didymus of Alexandria. Thesis submitted to the University of London for the degree of Master of Philosophy, Vol. I-II, London 1985, 244+69 s.

Dionysios af Tel-Mahre (Pseudo-)

- 1987 WITAKOWSKI, WITOLD: The Syriac chronicle of Pseudo-Dionysius of Tel-Mahre. A study in the history of historiography. (= Acta Universitatis Upsaliensis, Studia Semitica Upsaliensia 9), Uppsala: Almqvist & Wiksell 1987, 182 s.

Efraim Syreren

- 1981 MARTIKAINEN, JUOKO: Gerechtigkeit und Güte Gottes. Studien zur Theologie von Ephraem dem Syrer und Philoxenos von Mabbuq. (= Göttinger Orientforschung, 1. Reihe, Syriaca 20), Wiesbaden 1981.
- 1985 Efraim syriern. Hymnerna om paradiset. Översatta med inledning och kommentar av Sten Hidal. Skellefteå 1985.

Egeria

- 1987 VÄÄNÄNEN, V.: Le journal-épître d'Égérie („Itinerarium Egeriae“). Etude linguistique. (= Annales Academiae Scientiarum Fennicae ser. B 230), Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia 1987, 177 s.

Euseb af Emesa

- 1984 LEHMANN, HENNING: An Important Text Preserved in MS Ven. Mekh. No. 873, dated A.D. 1299 (Eusebius of Emesa's Commentary on Historical Writing of the Old Testament), i: Medieval Armenian Culture, ed. by Thomas J. Samuelian and Michael E. Stone (= University of Pennsylvania Armenian Texts and Studies 6), 1984, 142-160.
- 1986 LEHMANN, HENNING: Den jødiske hellige skrift og jødiske traditioner hos en kristen syrisk forfatter i 4. årh, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 220-228.
- 1987 LEHMANN, HENNING: The Syriac Translation of the Old Testament - as Evidenced around the Middle of the Fourth Century (in Eusebius of Emesa), i: Scandinavian Journal of the Old Testament 1(Aarhus 1987), 66-86.

Euseb af Kæsarea

- 1983 CHRISTENSEN, TORBEN: The So-called Appendix to Eusebius' Historia Ecclesiastica VIII, i: CM 34 (1983), 177-209.
- 1987 HÄGG, TOMAS: Eusebios vs. Hierokles. En senantik polemik kring Apollonios från Tyana och Jesus från Nasaret, i: ROB 44 (1985, trykt 1987), 25-35.

Florilegier

- 1981 Filokalia I osa. Kokoelma pyhien kilvoittelijaisien kirjoituksia. Koonet pyhät Makarios Notaras ja Nikodeemos Athosvuorelainen. Suom. sisar Kristoduli (Lampi) Valamon Ystävät ry [finsk översättning af Filokalia, 1. del]. Pieksämäki 1981.
- 1981 FRIVOLD, LEIF: The Incarnation. A Study of the Doctrine of the Incarnation in the Armenian Church in the 5th and 6th Centuries according to the Book of Letters. Oslo 1981, 236 s.
- 1983 Urval ur Filokalia om hjärtats bön. Urval och översättning av Sten Rohde. [översat fra engelsk og fransk]. Stockholm 1983.
- 1984 Gerontikon eli Pyhien vanhus ten sanomaa. Suomentanut Johannes Seppälä [finsk översättning af Gerontikon]. Pieksämäki 1984, 235 s.
- 1986 Filokalia II osa. Toim. Irinja Nikkanen [finsk översättning af Filokalia, 2. del; 1. del utkom 1981]. Pieksämäki 1986.

Gregor af Nazianz

- 1981 ELLVERSON, ANNA-STINA: The dual Nature of Man. A Study in the Theological Anthropology of Gregory of Nazianzus. Diss., Uppsala 1981.
- 1985 HAYSTRUP, HELGE: Trinitarisk tanke och förkunnelse i Gregorius af Nazianz' »Teologiske homilier«, i: För kyrka och teologi 4 (Sverige 1985), 72-96.

Hieronymus

- 1983 LÖFSTEDT, B.: Notizen zu Hieronymus' Matthäuskommentar, i: Aevum 57 (Milano 1983), 123-124.
- 1984 ALBREKTSON, BERTIL: Om Hieronymus och Vulgata, i: ROB 41 (1982, trykt 1984), 3-12.
- 1986 BESKOW, PER: Hieronymus och judarna, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 243-253.

Hippolyt

- 1987 Pseudo-Tertullian: Mod alle kætterier. Översättning og bemærkninger ved Leif Grane, i: Fønix 11 (København 1987), 164-175.

Ignatius

- 1985 Staats, Reinhardt: Den katolska kyrkan hos Ignatius av Antiokia, i: Patristica Nordica 1 (Lund 1985), 85-105

- 1986 THOMSEN, NIELS: Om lidelsen og martyriet hos Ignatius af Antiokia. (= Under Guds Ord 279), Skive 1986, 4 s.

Irenæus

- 1983 WINGREN, GUSTAF: Människa och kristen. En bok om Irenæus. „Menneske først - kristen saa, kun det er livets orden“. Arlöf: Verbum 1983, 143 s. 2. uppl. 1985.
- 1985 FELTER, IMMANUEL: Imago og similitudo hos Irenæus, i: Præsteforeningens Blad 75 (København 1985), 73-80.
- 1985 LUNDSTRÖM, SVEN: Die Überlieferung der lateinischen Irenæusübersetzung. (= Studia Latina Upsaliensia 18), Uppsala: Almqvist & Wiksell 1985, 166 s.
- 1986 GRANE, LEIF: Om at læse Irenæus. Et lærestykke om forholdet mellem genstand og metode i teologien, i: Fønix 10 (København 1986), 86-95.

Johannes Chrysostomos

- 1985 ANDRÉN, OLOF: On works of Charity in the Homilies of St. John Chrysostom, i: Kyrkorna och diakonin. Festskrift till diakonissan Inga Bengtzon, ed. Gerd. Swensson. Uppsala: Pro Veritate 1985, 39-52.

Johannes Damaskenos

- 1983 NILSSON, K.O.: »Perichoresis« in St. John of Damascus - An Incarnational Theology for our Times? i: Xenia oecumenica. In honorem Ioannis Metropolitae Helsingiensis sexagenarii (= Missiologian ja Ekumeniikan Seuran julkaisuja 39). Vammala: Vammala Kirjapaino Oy (1983), 158-173.
- 1986 Pyhä Johannes Damaskolainen: Ikoneista. Kolme puhetta ikonien syyttäjiä vastaan. [Johannes Damascenus: Orationes pro sacris imaginibus. Oversættelse af Johannes Seppälä]. Pieksämäki 1986, 142 s.

Johannes Klimakos

- 1986 Pyhittäjä Johannes Siinailainen: Portaat [Johannes Climacus: Scala Paradisi. Oversættelse til finsk af Johannes Seppälä]. Pieksämäki 1986, 284 s.

Justin

- 1981 HYLDAHL, NIELS: Justin und die griechische Philosophie, i: Der Mittelplatonismus, ed. Clemens Zintzen (= Wege der Forschung 70), Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1981, 369-396.
- 1983 CHRISTENSEN, TORBEN: Justin og testimonia-traditionen, i: NTT 84 (1983), 39-62.
- 1987 SKARSAUNE, OSKAR: The Proof from Prophecy. A Study in Justin Martyr's Proof-Text Tradition: Text-Type, Provenance, Theological Profile. [norsk disputats fra 1982]. (= Supplements to Novum Testamentum LVI), Leiden: E.J. Brill 1987, XIV+505 s.

Maximos Bekender

- 1982 THUNBERG, LARS: Symbol and Mystery in St. Maximus the Confessor. With particular reference to the Doctrine of eucharistic presence, i: Maximus Confessor. Actes du Symposium sur Maxime le Confesseur, Fribourg, 2-5 septembre 1980, ed. F. Heinzer & Chr. Schönborn, Fribourg 1982, 285-308.
- 1985 THUNBERG, LARS: Man and Cosmos. The Vision of St. Maximus The Confessor. Crestwood, New York: St. Vladimir's Seminary Press 1985, 184 s.
- 1987 THUNBERG, LARS: Kristi två naturer som försoningens grundval, I-II. Theandrisk försoning enligt Maximus Confessor, i: Svensk Pastoraltidskrift 29 (Stockholm 1987), 284-290 og 308-313.

Melito af Sardes

- 1984 Melito av Sardes: Om påsken. Översatt och kommenterad av Per Beskow. Helsingborg 1984.

Novatian

- 1981 Novatianus' skrift om Treenigheten. Översättning med inledning och förklaringar av Ingvar Hector. Uppsala 1981.

Origenes

- 1981 CHRISTENSEN, TORBEN: Origenes og den kristne tradition, i: Torben Christensen, Kirkehistoriske afhandlinger. 29. marts 1981, København: G.E.C. Gad 1981, 45-64.
- 1984 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: Den tidigaste oppositionen gentemot Origenes, i: TA 89 (1984) 459-461.
- 1984 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: Fides simpliciorum according to Origen of Alexandria. [Diss.]. (= Commentationes Humanarum Litterarum 76), Helsinki: Societas Scientiarum Fennica 1984, 112 s.
- 1984 JOHANSEN, KARSTEN FRIIS: Origenes' gudsbegreb - Origenes og Platonismen, i: DTT 47 (1984), 153-176 [samt i: Idékonfrontation under senantiken (København 1985), 27-55].
- 1985 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: DOXA hos Platon og PISTIS hos Origenes, i: Idékonfrontation under senantiken (København 1985), 57-69.
- 1986 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: Charismatic Succession. A Study on Origen's Concept of Prophecy. (= Publication of the Finnish Exegetical Society 42), Helsinki 1986, vi+76 s.
- 1986 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: Celsus och Origenes syn på förhållandet mellan judendom och kristendom, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 113-124.
- 1986 NORDERVAL, ØYVIND: Origenes som teologisk utfordring? i: NTT 87 (1986), 219-243.

Palladius

- 1987 VOGT, KARI: La moniale folle du monastère des Tebennésiotes. Une interprétation du chapitre 34 de l'Histoire Lausiaque de Pallade, i: SO 62 (1987), 95-108.

Romanos

- 1983 Romanos Melodos: Kristuksen syntymän kontaktion. Suomentanut Johannes Seppälä [finsk översättning af Romanos: Hymne om Kristi födsel]. 1983, 12 s.
- 1986 THODBERG, CHRISTIAN: Ind i Paradis igen [översättning af kontaktion af Romanos, ed. SC 128, 284-311]. (= Under Guds Ord 278), Skive 1986, 4 s.

Severian af Gabala

- 1982 LEHMANN, HENNING: Severian of Gabala: New Identifications of Texts in Armenian Translation, i: Classical Armenian Culture, ed. by Thomas J. Samuelian (= University of Pennsylvania Armenian Texts and Studies 4), 1982, 113-124.
- 1986 LEHMANN, HENNING J.: Severian of Gabala: Fragments of the Aucher Collection in Galata MS 54, i: Armenian Studies (Études arméniennes) in memoriam Haïg Barbérian, ed. Dickran Kouymjian, Lisboa: Calouste Gulbenkian Foundation 1986, 477-487.

Tertullian

- 1982 HALLONSTEN, G.: Some Aspects of the So-called Verdienst-begriff of Tertullian, i: Studia Patristica vol. XVIII, ed. Elisabeth A. Livingstone, Oxford and New York 1982, 799-802.

- 1982 KOURI, E.I.: Tertullian und die römische Antike. (= Schriften der Luther-Agricola-Gesellschaft A21), Helsinki: Luther-Agricola-Gesellschaft 1982, XI+124 s.
- 1984 HALLONSTEN, GÖSTA: Satisfactio bei Tertullian. Überprüfung einer Forschungstradition. (= Studia Theologica Lundensia, 39), Lund: Gleerup 1984, 232 s.
- 1985 HALLONSTEN, GÖSTA: Meritum bei Tertullian. Überprüfung einer Forschungstradition II. (= Studia Theologica Lundensia, 40), Lund: Gleerup 1985, 339 s.
- 1985 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: Hednisk och kristen antropologi i Tertullianus De anima, i: Människouppfatningen i den senare antiken (Helsingfors 1985), 73-101.
- 1988 HALLONSTEN, GÖSTA: Tertullianus om monogamin - apropå en ny edition, i: Meddelanden från Collegium Patristicum Lundense 3 (1988), 18-22.

B. SÆRLIGE EMNER

1. Bibelen som helhed

a. Generelt

b. Tekst og oversættelser

c. Kanon

d. Fortolkningshistorie

- 1986 HYLDAHL, NIELS: Kampen om skriftforståelsen i det andet århundrede, i: Judendom og kristendom, vol. 2, 65-76.
- 1987 SKARSAUNE, OSKAR: Schriftbeweis und christologische Kerygma in der ältesten kirchlichen Schriftauslegung, i: Schrift und Auslegung, ed. Heinrich Kraft (= Veröffentlichungen der Luther-Akademie e.v. Ratzeburg 10), Erlangen 1987, 45-54.

2. Det gamle Testamente

a. Generelt

- 1988 HIDAL, STEN: Israel och Hellas. Studier kring Gamla testamentet och dess verkningshistoria. (= Religio 27, Skrifter utgivna av Teologiska Institutionen i Lund), Lund 1988.
- 1988 MÜLLER, MOGENS: Graeca sive Hebraica veritas? Forsvaret for Septuaginta i Oldkirken, i: Det gamle Testamente og den kristne fortolkning (= Forum for bibelsk eksegesi 1, red. af K.F. Plum og G. Hallbäck), København: Museum Tusulanums Forlag 1988, 117-137.
- 1988 MÜLLER, MOGENS: Jødedommens Bibel på nytestamentlig tid og den kristne Bibel. Hebraica sive Graeca veritas? i: DTT 51 (1988), 220-237.

b. Græsk oversættelse (kristen)

c. Syrisk oversættelse

d. Latinsk oversættelse

e. Andre oversættelser

- 1982 Etiopialainen Eenokin Kirja, suom. Johannes Seppälä, johdanto P. Piironen. Ortokirja [finsk oversættelse af den ætiopiske Henoksbog]. Joensu 1982.
- 1983 JOHNSON, BO: Armenian Biblical Tradition in comparison with the Vulgata and Septuagint, i: Medieval Armenian Culture, ed. T. Samuelian & M. Stone (= University of Pennsylvania Armenian Texts and Studies 6), Chico, CA: Scholars Press 1983, 357-364.

f. Kanon

g. Fortolkningshistorie

- 1981 LEHMANN, HENNING: El Espiritu de Dios sobre las aguas. Fuentes de los comentarios de Basilio y Agustin sobre el Génesis 1,2, i: Augustinus 26 (1981), 127-139.
- 1982 HULTGÅRD, ANDERS: The twelve precious stones and the twelve tribes - a note on an ancient Armenian list, i: Aarhus Armeniaca (= Acta Jutlandica 57, Humanities Series 56), Aarhus 1982, 51-55.
- 1982 KRONHOLM, TRYGGVE: Judisk tradition hos kyrkofäderna och kristen tradition hos rabbinerna, i: Patristica Nordica 1 (Lund 1982), 34-65.
- 1986 HIDAL, STEN: Den antiokenska exegetikskolan och judisk skriftlärdom, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 190-200.
- 1986 HIDAL, STEN: Hjälteedikt eller själens resa - synen på Jobs bok i fornkyrkan, i: STK 62 (1986), 69-76.
- 1986 SANDELIN, KARL-GUSTAV: Vishetens måltid, i: Judendom och kristendom, vol. 1, 268-283.
- 1986 SANDELIN, KARL-GUSTAV: Wisdom as Nourisher. A Study of an Old Testament Theme, its Development within Early Judaism and its Impact on Early Christianity. (= Acta Academiae Aboensis, Ser. A. Humaniora 64,3), Åbo: Åbo Akademi 1986, 274 s.
- 1986 VILLADSEN, HOLGER: Philon og den oldkirkelige skriftfortolkning, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 93-112.
- 1987 SKARSAUNE, OSKAR: Da skriften ble åpnet. Den første kristne tolkning av Det gamle testamente. Oslo: Den Norske Israelsmisjon/Nye Luther Forlag 1987, 151 s.
- 1988 BESKOW, PER: Några Exodustolkningar i den tidiga kyrkan och deras samband med påskfirandet, i: Meddelanden från Collegium Patristicum Lundense 3 (1988), 9-18.
- 1988 FORNBERG, T.: Malachi 1,1 in Jewish and Christian Tradition, i: Jewish-Christian Dialogue and Biblical Exegesis (= Studia Missionalia Upsaliensia 47), Uppsala 1988, 47-74.

3. Det nye Testamente

a. Generelt

- 1986 GERHARDSSON, BIRGER: The Gospel Tradition. (= Coniectanea Biblica, New Testament Series 15), Malmö: Gleerup 1986, 57 s.

b. Den græske tekst

c. Syrisk oversættelse

d. Latinsk oversættelse

e. Andre oversættelser

- 1982 LEHMANN, HENNING: Some questions concerning the Armenian version of the Epistle of James, i: Aarhus Armeniaca (= Acta Jutlandica 57, Humanities Series 56), Aarhus 1982, 57-82.
- 1985 LEHMANN, HENNING: Bygger det armeniske ny Testamente på syrisk eller græsk forlæg? I-II, i: DTT 48 (1985), 25-50 og 153-171.

f. Kanon

- 1987 SKARSAUNE, OSKAR: Hvilket lys kaster NT's kanonhistorie over teologihistorien i det 1. århundre? i: Patristica Nordica 2 (Lund 1987), 63-83.

g. Fortolkningshistorie

- 1984 REFSHAUGE, EBBA: Tårebrevet. (= Bibel og historie 6), København: Gad 1984, 230 s.

- 1986 GIVERSEN, SØREN: Mattæusevangeliet og De apostolske Fædre, i: Teologi og kirke. Festskrift til Poul Nepper-Christensen, red. af Johannes Nissen og Hejne Simonsen, Valby: Unitas Forlag 1986, 104-117.
- 1987 MARTIKAINEN, JUOKO: Nytestamentlig exeges hos de tidiga syriska fäderna, i: Patristica Nordica 2 (Lund 1987), 49-61.
- 1987 NIELSEN, HELGE KJÆR: Heilung und Verkündigung. Das Verständnis der Heilung und ihres Verhältnis zur Verkündigung bei Jesus und in der ältesten Kirche. (= Acta Theologica Danica 22), Leiden: E.J. Brill 1987, XII+302 s.
- 1988 LÖFSTEDT, B.: Adnotatiunculæ patristicæ, i: Aevum 62 (Milano 1988), 169-170.
- 1984 MÜLLER, MOGENS: Der Ausdruck "MenschenSohn" in den Evangelien. Voraussetzungen und Bedeutung. (= Acta Theologica Danica 17), Leiden: E.J. Brill 1984, XII+279 s.

4. Apokryfer

Tekstsamlinger og generelt

- 1983 BESKOW, PER: Strange Tales about Jesus. A survey of unfamiliar Gospels. Philadelphia (Pa): Fortress Press 1983, VIII+135 s.

Apostelbreve og - gerninger

- 1983 HÄGG, TOMAS: The Novel in Antiquity. Oxford 1983.
- 1987 HÄGG, TOMAS: Eros und Tyche. Der Roman in der antiken Welt. (= Kulturgeschichte der antiken Welt 36), Mainz 1987.

Sibyllerne

- 1987 HARTMAN, LARS: Vad säger Sibyllan? Byggnad och budskab i de sibyllinska oraklens fjärde bok, i: Context. Festskrift til Peder Johan Borgen, ed. Peter Wilhelm Bockmann - Roald E. Kristiansen (= Relief, Publikasjoner utgitt av Religionsvitenskapelig institutt, Universitet i Trondheim, 24), Trondheim: Tapir 1987, 61-74.

5. Liturgi

a. Generelt

- 1981 FÆHN, HELGE: Fra huskirke til kirkehus. Kirkebygg og liturgi i de første kristne århundrer, i: Kirke og kultur 86 (Oslo 1981), 288-299.
- 1981 FÆHN, HELGE: Liturgien - »kirkens byggherre«!/? Kirkerom og liturgi i de første kristne århundrer, i: Kirke og kultur 86 (Oslo 1981), 332-345.

b. Gudstjeneste (messe)

c. Nadver

- 1982 AAGAARD, ANNA MARIE: Symbol og virkelighed, i: DTT 45 (1982), 194-217.
- 1982 AAGAARD, ANNA MARIE: Eukaristi og symbol, i: DTT 45 (1982), 51-69.
- 1984 SKARSAUNE, OSKAR: The Jewish Heritage and the Ecumenical Consensus - with Regard to the Eucharistic Meal, i: Meldingsblad for Collegium Judaicum 1984, 5-17.

d. Dåb og katekumenat

- 1981 CHRISTIANSEN, ELLEN JUHL: Women and Baptism, i: ST 35 (1981), 1-8.
- 1982 GIVERSEN, SØREN: Dåb i Ny Testamentes omverden, i: Dåben i Ny Testamente, red. af Sigfred Pedersen (= Teologiske Studier 9), Århus: Aros 1982, 8-10.
- 1982 KVALBEIN, HANS: Den kristne dåps opprinnelse, i: TTK 53 (1982), 171-184.
- 1988 SKARSAUNE, OSKAR: Den første kristne katekismen, i: Prismet 39 (Norge 1988), 160-168.

e. Sakramenter iøvrigt

f. Kirkeår og perikopeordninger

- 1982 THODBERG, CHRISTIAN: Perikopevalgets tekstforståelse og Ny Testamente med særligt henblik på dåben, i: Dåben i Ny Testamente. Udgivelse fra Institut for Ny Testamente ved Aarhus Universitet, red. af Sigfred Pedersen (= Teologiske Studier 9), Århus: Aros 1982, 266-291.
- 1986 THODBERG, CHRISTIAN: Liturgihistorisk oversigt over 1. tekstrækkes oprindelse, i: Fra tekst til prædiken. Prædikenevejledning til 1. tekstrække, red. Niels Jørgen Cappelørn. København: G.E.C. Gad 1986, 9-21.
- 1987 VILLADSEN, HOLGER: Skrifternes segl. En oversigt over de bibelske læsninger i østkirkens gudstjeneste i 4.-8. århundrede, i: *Patristica Nordica* 2 (Lund 1987), 107-138.
- 1988 SKARSAUNE, OSKAR: Liturgical Calendar and Annual Festivals in the Synagogue and the Early Church, i: *Mishkan* 6-7 (I-II 1987, Jerusalem 1988), 80-95.

g. Prædiken

- 1982 EKENBERG, ANDERS: Urkristen predikan, i: *Predikohistorisk perspektiv*, Uppsala 1982, 7ff.

h. Hymner

i. Bønner

j. Andre liturgiske emner

6. Fromhedsliv

a. Generelt

- 1988 GEBREMEDHIN, EZRA: Drömmen som en gåva. Några drömteorier i fornkyrkan, i: »I drömmen, i en syn om natten«, ed. Owe Wikström (= *Religionspsykologiske skrifter* 4), Delsbo: Åsak 1988, 63-88.

b. Apostle, martyrer og helgener

- 1982 RYDÉN, LENNART: The Revised Version of the 'Life of St Philaretos the Merciful' and the 'Life of St Andreas Salos', i: *Analecta Bollandiana* 100 (1982), 485-495.
- 1983 RYDÉN, LENNART: The Life of St Basil the Younger and the Date of the Life of St Andreas Salos, i: *Harvard Ukrainian Studies* 7 (1983), 568-586.
- 1984 HÄGG, TOMAS: The Parthenope Romance Decapitated, i: *SO* 59 (1984), 61-92.
- 1985 CARLÉ, BIRTE: Jomfru-fortællingen: et bidrag til genrehistorien. (= *Odense University Studies in Scandinavian languages and literature* 12), Odense: Odense Universitetsforlag 1985, 227 s.
- 1985 HÄGG, TOMAS: Grekiska romaner och egyptiska martyrakter, i: *Idékonfrontation under senantiken* (København 1985), 147-161.
- 1985 RYDÉN, LENNART: Pythagoraslegend och Antoniuslegend. Från övermänniska till gudsmänniska, i: *Idékonfrontation under senantiken* (København 1985), 133-145.
- 1985 TJÄDER, JAN-OLOF: Helgonkult i senantiken och ett märkligt dokument från Gregorius den Stores tid, i: *ROB* 42-43 (1983-1984, trykt 1985), 3-21
- 1986 RYDÉN, LENNART: New Forms of Hagiography: Heroes and Saints, i: *17th International Byzantine Congress, Washinton 1986. Major Papers*. New Rochelle, N.Y. 1986, 537-554.
- 1987 RYDÉN, LENNART: Kyrkan som sjukhus. Om den heliga Artemios' mirakler, i: *ROB* 44 (1985, trykt 1987), 3-16.

- 1988 BØRTNES, JOSTEIN: Visions of Glory. Studies in Early Russian Hagiography. English Translation J. Børtnes and P.L. Nielsen. (= Slavica Norvegica V), Oslo: Solum; New Jersey: Humanities Int. 1988, 303 s.

c. Munkevæsen

- 1983 RUBENSON, SAMUEL: Ett odelat hjärta. En studie i ökenfädernas vishet. (= Religio 10), Lund: Teologiska Institutionen 1983. 2:a rev. upplagan, Skellefteå 1984.
- 1985 AAGAARD, ANNA MARIE: Træk af Hesychasmens historie. Et bidrag til belysning af østkirkens klosterspiritualitet, i: Det europæiske klostervæsen, ed. Hans Jørgen Frederiksen (= Acta Jutlandica LIX, Teologisk serie 13), Århus: Det lærde Selskab, Aarhus Universitet 1985, 35-47.
- 1985 MADSEN, HILDEGARD: Munkevæsenets oprindelse, i: Det europæiske klostervæsen, ed. Hans Jørgen Frederiksen (= Acta Jutlandica LIX, Teologisk serie 13), Århus: Det lærde Selskab, Aarhus Universitet 1985, 9-34.
- 1985 VOGT, KARI: Kvinnelige asketer i Egypt i det 4. og 5. århundre. Symbolspråk og social virkelighet, i: KÅ 1985, 40-52.
- 1985 VOGT, KARI: Ørkenmødrene og deres døtre, i: Kvinnenes kulturhistorie, red. K. Vogt m.fl., bind 1, Oslo: Universitetsforlaget 1985, 61-66.
- 1987 RUBENSON, SAMUEL: Självkänedom och frälsning. Huvudlinjer och spänningar i det tidiga munkväsendets människosyn, i: STK 63 (1987), 49-58.
- 1987 RYDÉN, LENNART: Bysantinsk klosterliv i Mindre Asien, i: Ur Anatoliens historia. Fyra uppsatser (= Skrifter utgivna av Sällskapet för asienstudier, 3), Uppsala 1987, 18-34.

d. Diakoni

- 1983 SWENSSON, GERD: Diakonater i fornkirken, i: Vigd til tjänst. Betänkande av svenska kyrkans diakoninämns vigningsutredning. Stockholm 1983, 11-17 + 157-205.

7. Organisation og embede

a. Generelt om organisation

- 1982 THUNBERG, LARS: Andligt charisma och kyrkligt ämbete, i: Patristica Nordica 1 (Lund 1982), 106-137.
- 1985 MONTGOMERY, HUGO: Decurrions and the Clergy - Some Suggestions, i: Opuscula Romana 15 (1985), 93-95.
- 1986 HAYSTRUP, HELGE: Patriarkater og kirkeprovinser i Oldkirken, i: Præsteforeningens Blad 76 (København 1986), 57-62.
- 1986 MONTGOMERY, HUGO: Konstantin, Cyprianus och makten i kyrkan, i: KÅ 1986, 41-50.

b. Koncilier og kirkeret

- 1982 SKARSAUNE, OSKAR: Nikæamøtets kristologiske formel - politikk og teologi, i: Patristica Nordica 1 (Lund 1982), 66-84.
- 1983 Paikallissynodien kaanonit. Suom. J. Seppälä [finsk oversættelse af lokalsynodernes canones]. Pieksämä 1983.
- 1984 SKARSAUNE, OSKAR: The Christological Dogma of Nicaea - Greek or Jewish? i: Mishkan 1 (1984), 40-49.
- 1985 WILLERT, NIELS: »Religion« og »politik« omkring Kalkedonsynoden, i: DTT 48 (1985), 81-107.
- 1986 HAYSTRUP, HELGE: Oldkirkens økumeniske kirkemøder, i: Reformatio 1986, 36-38; 50-??; 70-72.
- 1986 Pyhien isien kaanonit. Suom. J. Seppälä [finsk oversættelse af »De heliga fädernas canones«]. Pieksämä 1986.

- 1986 TAMM, DITLEV: Kejserdømmets antijødiske lovgivning i det 4. århundrede, i: *Judendom och kristendom*, vol. 2, 173-189.
- 1987 HAYSTRUP, HELGE: Billedstriden og det sidste økumeniske koncil, Nikæa II, år 787, i: *Præsteforeningens Blad 77* (København 1987), 445-451.
- c. Embede
- 1984 JOHANNES (Rinne): Yksi piispa, yksi kaupunki [En biskop, en stad], i: *Ortodoksia 34* (Finland 1984), 7-38.
- d. Mission og udbredelse
- 1985 SKARSAUNE, OSKAR: Et folk som er annerledes. Et synspunkt på misjonen i oldkirken, i: *Fast Grunn 38* (Oslo 1985), 281-287.
8. Dogmehistorie og symbolik
- a. Generelt
- 1983 HÄGGLUND, BENGT: *Geschichte der Theologie. Ein Abriss.* [Tysk oversættelse af: *Teologins historia. En dogmhistorisk översikt.*] Berlin-München 1983.
- 1987 BALLING, JAKOB: Verden i en vanddråbe, i: *DTT 50* (1987), 259-271.
- b. Oversættelser af bekendelsesskrifterne
- c. Afhandlinger om trosbekendelser generelt
- 1985 GERHARDSSON, BIRGER; PERSSON, PER ERIK: *Kyrkans bekännelsefråga.* Malmö 1985. 2. udg. 1988.
- 1988 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: *Carnis resurrectio. The Interpretation of a Credal Formula.* (= *Societas Scientiarum Fennica, Commentationes Humanarum Literarum 86*), Helsingfors 1988, 107 s.
- d. Apostolikum
- e. Nikænum og Athanasianum
- 1986 WYLLER, EGIL A.: Den hellige Ånd, i: *Kirke og Kultur 91* (Oslo 1986), 42-53.
- 1987 SKARSAUNE, OSKAR: A Neglected Detail in the Creed of Nicaea (325), i: *Vigiliae Christianae 41* (1987), 34-54
- f. Skrift og tradition
- g. Apologetik
- h. Trinitetslære
- i. Gudsforståelse
- 1985 ANDRÉN, OLOF: Guds avbild hos de grekiska kyrkofäderna i: *Häfte för kyrka och teologi 4* (Sverige 1985).
- 1988 HAYSTRUP, HELGE: *Oldkirkens gudsbillede.* København: C.A. Reitzel 1988, 236 s.
- j. Antropologi
- 1981 BØRRESEN, KARI E.: Femmes et hommes dans la création et dans l'église. i: *Concilium 17* (Paris 1981), 101-111.
- 1982 BØRRESEN, KARI E.: The Imago Dei: Two Historical Contexts, i: *Mid-Stream 21* (Indiapolis, Indiana 1982), 359-365.
- 1982 BØRRESEN, KARI E.: L'usage patristique de métaphores féminines dans le discours sur Dieu, i: *Revue théologique de Louvain 13* (1982), 205-220.
- 1983 BØRRESEN, KARI E.: God's Image, Man's Image? Female Metaphors describing God in the Christian Tradition, i: *Temenos 19* (Helsinki 1983), 17-32.
- 1985 ASPEGREN, KERSTIN: Embryologi och filosofi. Om bakgrunden till fornkyrkans kvinnosyn, i: *STK 61* (1985), 106-114.

- 1985 THUNBERG, LARS: The Human Person as Image of God. I. Eastern Christianity, i: Christian Spirituality. Origins to the Twelfth Century, ed. B. McGinn - J. Meyendorff - L. Leclercq, New York 1985, 291-312.
- 1985 VOGT, KARI: »Mannliggjøring« som forutsetning for frelse - en gnostisk ide? i: Människouppfatningen i den senere antiken (Helsingfors 1985), 103-118.
- 1985 VOGT, KARI: 'Devenir mâle'. Aspects d'une anthropologie chrétienne primitive, i: Concilium 202 (Paris 1985), 103-109.

k. Kristologi

- 1984 SKARSAUNE, OSKAR: Sann Gud og sant menneske. Oldkirkens lære om Jesus Kristus, i: Hvem er Jesus, red. T. Austad - Ø.M. Wee, Oslo 1984, 56-69.
- 1985 HELLEMO, GEIR: Transfigurasjonen og det kristologiske paradoks, i: NTT 86 (1985), 65-78.
- 1986 SKARSAUNE, OSKAR: Inkarnationen - myte eller faktum? Syv kapitler om den oldkirkelige kristologi. Århus: Menighedsfakultetet i Århus 1986, 128 s.
- 1986 SKARSAUNE, OSKAR: Oldkirkens kristologi og de jødiske frelsesforventningene, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 201-219.

l. Soteriologi

- 1987 HALLONSTEN, GÖSTA: Kosmisk eller individuell frälsning? Ett försök att belysa oppkomsten av nådeläran, i: STK 63 (1987), 162-173.

m. Ekklesiologi og pneumatologi

- 1981 THUNBERG, LARS: Ande och liv hos kyrkefäderna, i: Tro och Liv 5 (Sverige 1981), 11-20.
- 1982 SKARSAUNE, OSKAR: Ånden som gjør levende. Om den Hellige Ånd i oldkirkens tro og liv, i: Jeg tror på den Hellige Ånd. Vår lutherske kirke i møte med den karismatiske utfordring, red. L. Østnor, Oslo 1982, 94-106.

n. Etik

o. Andre dogmehistoriske emner

- 1981 RYDÉN, LENNART: The Holy Fool, i: The Byzantine Saint. Univ. of Birmingham. Fourteenth ... Studies, ed. by S. Hackel, London 1981, 106-113.
- 1982 HÄLLSTRÖM, GUNNAR AF: Kiliansmen före Augustinus, i: Patristica Nordica 1 (Lund 1982), 21-33.
- 1986 JENSEN, BRIAN MØLLER: Maria besøger St. Gallen og Anselm, i: Maria - hver tid sit billede, red. A.M. Aagaard og E.M. Wiberg Pedersen, Århus: Anis 1986, 35-48.
- 1986 PEDERSEN, ELSE MARIE WIBERG : Marias jomfruelighed, i: Maria - hver tid sit billede, red. Anna Maria Aagaard og Else Marie Wiberg Pedersen. Århus: Anis 1986, 20-34.

p. Skismaer og dogmatiske stridigheder

- 1981 ANDRÉN, OLOF: Den arianska striden, i: Häfte för kyrka och teologi 2 (Sverige 1981).
- 1985 AMUNDSEN, A.B.: »Kirken som kjetterjeger i eldre og nyere tid«. Perspektiver på et apologetisk dilemma, i: TTK 56 (1985), 99-113.
- 1985 DAMSHOLT, TORBEN: Menneskesyn og samfundssyn i den pelagianske strid, i: Människouppfatningen i den senere antiken (Helsingfors 1985), 119-135.

9. Kristendommen og senantikens religion

a. Generelt

- 1987 SKARSAUNE, OSKAR: Kristendommen i en religionspluralistisk verden. Om møtet mellom kristendom og hedenskap i den eldste kirke, i: Norsk Tidsskrift for Misjon 41 (Oslo 1987), 158-176.

b. Jødedommen

- 1981 MONTGOMERY, HUGO: Antik antisemitism, i: Kirke og kultur 86 (Oslo 1981), 595-602.
- 1984 KRONHOLM, TRYGGVE: Nordisk patristikerprojekt: Judendom och kristendom under de första sex århundradena, i: STK 60 (1984), 92-93 og 61(1985), 48 og 62 (1986), 94.
- 1985 SKARSAUNE, OSKAR: Trekk fra dialogen mellom jødedom og kristendom i gammel og ny tid, i: TTK 56 (1985), 51-66.
- 1985 SKARSAUNE, OSKAR: The Jewish-Christian Dialogue in Ancient and Modern Times, i: Mishkan 3 (1985), 14-27.
- 1986 BESKOW, PER: Judendom och kristendom i de östliga provinserna under det tredje århundradet, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 125-132.
- 1986 KRONHOLM, TRYGGVE: Jesus och de kristna i rabbinsk tradition, i: Judendom och kristendom, vol. 1, 284-308.
- 1986 LINDESKOG, GÖSTA: Das jüdisch-christliche Problem. Randglossen zu einer Forschungsepoche. (= Acta Universitatis Upsaliensis, Historia Religionum 9), Stockholm: Almquist & Wiksell 1986, 241 s.
- 1986 MONTGOMERY, HUGO: Kampen mellan judendom och kristendom i de latinska provinserna under 200-tallet, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 133-146.
- 1986 OLSSON, BIRGER: Den petrinske traditionen och judarna, i: Judendom och kristendom, vol. 1, 215-236.
- 1986 SELAND, TORREY: Jøderne og kristenforfølgelsene, i: Jødedom og kristendom, vol. 2, 147-172.

c. Gnosticisme generelt

- 1981 SÄVE-SÖDERBERGH, TORGNY: The Pagan Elements in Early Christianity and Gnosticism, i: Colloque International sur les textes de Nag Hammadi (Québec, 22-25 , 22-25 août 1978), ed. Bernard Barc (= Bibliothèque Copte de Nag Hammadi, Section »Études« 1), Québec 1981, 71-85.
- 1982 FOSSUM, JARL EGIL: The name of God and the Angel of the Lord: the origins of the idea of intermediation in Gnosticism [+ hollandsk titel]. Diss. Rijksuniversiteit te Utrecht, Bilthoven, St. Hubertuslaan 18, 1982, VII+564 s.
- 1982 GIVERSEN, SØREN: Document final [i samarbejde med Ugo Bianchi, F. Dammas m.fl.], i: Gnosticisme et Monde Hellénistique. Actes du Colloque de Louvain-la-Neuve (11.-14. mars 1980) (= Publications de l'Institut Orientaliste de Louvain 27, 1982), XVII-XXV.
- 1982 PEARSON, BIRGER A.: De nyfunna gnostiska teksterna och Nya testamentet, i: STK 58 (1982), 131-138.
- 1985 FOSSUM, JARL E.: The Name of God and the Angel of the Lord. Samaritan and Jewish concepts of intermediation and the origins of gnosticism. Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) 1985, 378 s.
- 1986 GIVERSEN, SØREN: Gnostisk skriftforståelse, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 77-92.
- 1986 THOMSEN, NIELS: Gnosticisms skønhed, i: Præsteforeningens Blad 76 (København 1986), 249-257.
- 1987 PEARSON, BIRGER A.: Early Christianity and Gnosticism: A Review Essay, i: RSR 13 (1987), 1-9

d. Enkelte gnostiske tekster

- 1981 Nag Hammadi codices IX and X, contributors Birger A. Pearson, Søren Giversen; vol. ed. Birger A. Pearson. (= The Coptic Gnostic Library, Nag Hammadi Studies 15), Leiden: E.J. Brill 1981, XXIX+397 s.
- 1982 GIVERSEN, SØREN: Le paraclét et la connaissance de Dieu, i: Gnosticisme et Monde Hellénistique. Actes du Colloque de Louvain-la-Neuve (11.-14. mars 1980) (= Publications de l'Institut Orientaliste de Louvain 27, 1982), 200-207.
- 1983 Den ukendte Gud. Hermes-skrifterne i oversættelse, Søren Giversen. København: G.E.C. Gad 1983, 202 s.
- 1987 Jeg, Mani - Jesu Kristi Apostel. Religionsstifteren Mani's selvbiografi. Oversættelse, indledning og noter ved Søren Giversen. København: Museum Tusulanums Forlag 1987, 160 s.
- 1986 The Manichaean Coptic papyri in the Chester Beatty Library, ed. by Søren Giversen. Facsimile ed. vol. 1-4. (= Cahiers d'Orientalisme 14-17), Genève: Patrick Cramer 1986-88.

e. Andre senantikke religioner

- 1982 WIDENGREN, GEO (ed.): Der Mandäismus. (= Wege der Forschung 167), Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1982, X+479 s.
- 1983 HOLT, ANDERS: Kirkefædrenes syn på Mithraskultens farlighed, i: DTT 46 (1983), 246-260.
- 1983 VRAMMING, YLVA: Anathema, en vändpunkt i den manikeisk-kristna troskonfrontationen. Akad. avh. v. Lunds universitet, Lund 1983, 161 s.
- 1988 BESKOW, PER: The Theodosian laws against Manichaeism, i: Manichaean Studies, ed. Peter Bryder, Löberöd 1988.
- 1988 PEDERSEN, NILS-ARNE: Early Manichaean Christology, primarily in Western Sources, i: Manichaean Studies, ed. Peter Bryder, Löberöd 1988.

10. Kristendommen og senantikken kultur og samfund

a. Generelt

- 1981 CHRISTENSEN, TORBEN: Christus oder Jupiter. Der Kampf um die geistigen Grundlagen des römischen Reiches. Aus dem Dänischen von Dietrich Harbsmeier. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1981, 295 s.
- 1983 KIEFFER, R.- EYDBECK, L.: Existence païenne au début du christianisme. Présentation de textes grecs et romains. Paris 1983, 172 s.
- 1984 CHRISTENSEN, TORBEN: Kampen mellem kristendom og hedenskab i det 4. århundrede, i: DTT 47 (1984), 225-243 [samt i: Idékonfrontation under senantiken (København 1985), 5-25].
- 1985 ANDERSEN, ØIVIND: Trøsteskriftet i antikk og kristen tradisjon, i: Kirke og Kultur 90 (Oslo 1985), 153-165 [samt i: Idékonfrontation under senantiken (København 1985), 163-175].
- 1985 ERIKSEN, TROND BERG: Kristendommen og den antikke verden, i: Trond Berg Eriksen, Knut Erik Tranøy og Guttorm Fløistad: Filosofi og vitenskap fra antikken til vår egen tid. Oslo-Bergen-Stavanger-Tromsø 1985, 184-194.
- 1986 HÄGG, TOMAS: The Oriental Reception of Greek Novels: A Survey with Some Preliminary Considerations, i: SO 61 (1986), 99-131.
- 1986 HØEG, KRISTIAN: De græske kirkefædres kristendom. En »helleniseret« kristendom eller en »kristen hellenisme«? i: DTT 49 (1986), 268-278.
- 1983 BILDE, PER: Religion og politik i antik jødedom og tidlig kristendom, i: Religionsvidenskabeligt Tidsskrift 3 (Danmark 1983), 23-49.

b. Filosofi

- 1982 ANDERSEN, ØIVIND: Filosofiens trøst, i: Kirke og Kultur 87 (Oslo 1982), 372-378.
- 1982 VOGT, KARI: 'Filosofiens rettmessige herskerinde'. Hypatia fra Alexandria, i: Den skjulte tradisjon, red. Kari Vogt, Bergen 1982, 9-23.
- 1984 HÅRLEMAN, E.: Le néo-platonisme et son influence sur la doctrine chrétienne, i: Eranos 82 (1984), 87-91.
- 1985 EBBESEN, STEN: Kirkefædrene og den aristotelske logik, i: Idékonfrontation under senantikken (København 1985), 71-85.
- 1988 FABRICIUS, CAJUS: Zu den Aussagen der griechischen Kirchenväter über Platon, i: Vigiliae Christianae 42 (1988), 179-187.

c. Sociale forhold

d. Kirke og stat

- 1982 HAYSTRUP, HELGE: Magthaver og menighed i den gamle kirke, i: Ichtys, Menighedsfakultetets studenterblad 9/3 (Århus 1982), 107-114.
- 1983 HAYSTRUP, HELGE: Stat contra kirke i oldtidens Rom og nutidens Danmark. Værløse: Forlaget Kontrast 1983, 28 s.
- 1984 CHRISTENSEN, TORBEN: The So-called Edict of Milan, i: CM 35 (1984), 129-175.
- 1988 NORDERVAL, ØYVIND: The Emperor Constantine and Arius: Unity in the Church and Unity in the Empire, i: ST 42 (1988), 113-150.

e. Kristenforfølgelserne

- 1986 BILDE, PER: [Anmeldelse af C. Breengaard, Er du kristen? 1986], i: Religionshistorisk Tidsskrift 9 (Danmark 1986), 93-104.
- 1986 BREENGAARD, CARSTEN: Er du kristen? Romermagt og kristne fra Paulus til Ignatios af Antiokia. Et kristendomshistorisk essay. København: Gad 1986, 150 s.
- 1986 HÅLLSTRÖM, GUNNAR AF: Waltari ja vainot eli Mikan kanssa lähteitä tutkimassa [en studie angående orsakerna till kristendomsförføljelserna], i: TA 91(1986), 463-467.
- 1987 BREENGAARD, CARSTEN: De romerske kristenforfølgelser og deres betydning. i: Præsteforeningens Blad 77 (København 1987), 221-233.
- 1987 BREENGAARD, CARSTEN: De tidligste kristenforfølgelser og de forfulgtes religion, i: Fønix 11 (København 1987), 104-120.

11. Arkæologi, kunst og arkitektur

a. Generelt om arkæologi

b. Kunst og ikonografi

- 1984 SINDING-LARSEN, STAAL: Iconography and Ritual. A Study of Analytical Perspectives. Norge: Universitetsforlaget 1984.

c. Arkitektur

- 1982 MØLLER, LARS KÆRULF: The „typical“ Armenian Church, i: Aarhus Armeniaca (= Acta Jutlandica 57, Humanities Series 56), Aarhus 1982, 103-113.

C. KIRKE OG KRISTENDOM GENERELT I DEN PATRISTISKE PERIODE

1. Generelle kirkehistoriske fremstillinger (hele perioden)

- 1986 BALLING, JAKOB: Kristendommen. (= Verdens religioner), København: Politiken 1986, 302 s.
- 1987 SKARSAUNE, OSKAR: Kristendommen i Europa 1: Fra Jerusalem til Rom og Bysants. Oslo: Tano 1987, 167 s.

2. Enkelte lande og områder (hele perioden)

- 1982 LEHMANN, HENNING: Den armeniske kirkes overtagelse af græske og syriske traditioner, i: Nordisk kollokvium for latinsk liturgiforskning V, [udg. af] Institut for Kirkehistorie, Aarhus Universitet 1982, 4-18.
- 1984 LEHMANN, HENNING: Armenierne, kultur og historie. Tønder: Centrum 1984, 160 s.
- 1986 HIDAL, STEN: Edessa - den velsignede staden. Några milstolpar i den syriska kyrkans historia, i: Signum (Sverige 1986), 81-86.
- 1986 PEARSON, BIRGER A.: Christians and Jews in First-Century Alexandria, i: Christians among Jews and Gentiles. Essays in Honor of Krister Stendahl on his Sixty-fifth Birthday (= Harvard Theological Review 79), USA 1986, 206-216.
- 1986 The Roots of Egyptian Christianity, ed. Birger A. Pearson and James E. Goehring. (= Studies in Antiquity & Christianity), Philadelphia PA: Fortress Press 1986, XXIX+319 s.
- 1986 Sixth International Conference for Nubian Studies: Abstracts of communications, ed. Rita Dehlin - Tomas Hägg. Bergen: Klassisk Institutt, Universitetet i Bergen 1986, 141 s.
- 1987 Nubian culture past and present: Main papers presented at the Sixth International Conference for Nubian Studies in Uppsala, 11-16 August 1986. Ed. Tomas Hägg. Stockholm: Almqvist & Wiksell 1987, 438 s.

3. Den efterapostolske tid (ca. 70-ca.140)

- 1985 GERHARDSSON, BIRGER: Den historiska frågan om kristendomens uppkomst. En undersökningsmodell. i: SEÅ 50 (1985), 116-134.
- 1986 JERVELL, JACOB: Diasporajødedommen og Jerusalems fall, i: Judendom och kristendom, vol. 2, 36-48.
- 1986 KVARME, OLE CHR. M.: Jødekristendommen - fiksjon eller historisk realitet? i: Judendom och kristendom, vol. 2, 13-35.
- 1987 STAATS, REINHART: Pastoralbrevens betydelse för den tidiga kyrkans ordning, i: Patristica Nordica 2 (Lund 1987), 85-105.

4. Den oldkatolske tid (ca. 140-311)

5. 4. - 7. århundrede

- 1985 BRUUN, PATRICK: Den konstantinska teokratien, i: Idékonfrontation under senantikken (København 1985), 87-100.

6. 8. - 13. århundrede (kun østkirken og de orientalske kirker)